

Pojedine faze nogometne igre kroz prizmu statističke efikasnosti na utakmici

Santo, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Splitu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:221:178357>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET

**POJEDINE FAZE NOGOMETNE IGRE
KROZ PRIZMU STATISTIČKE
EFIKASNOSTI NA UTAKMICI**

(ZAVRŠNI RAD)

Student:

Josip Santo

Mentor:

Prof. dr. sc. Marko Erceg

Split, 2022.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Povijest nogometa	1
1.2. Nogomet danas i njegove faze.....	2
2. CILJ RADA	4
3. FAZE NOGOMETNE IGRE	5
3.1. Faza napada	5
3.2. Faza obrane.....	16
3.3. Tranzicija	28
4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA.....	35
POPIS SLIKA	37

SAŽETAK

U modernom nogometu vrlo je važno dobro razumjeti pojedine faze nogometne igre i znati se prilagoditi njihovim principima i zadaćama koje one nose. Nogometne faze su podijeljene na fazu obrane, fazu napada i tranziciju. Svaka faza ima i svoje podfaze. Sve navedene faze se danas prate kroz statističku efikasnost. Ona se može izdvojiti kao statistika na samoj utakmici, sezonska statistika ili višegodišnje statistike. Sama statistika ima velik utjecaj na napredak u nogometu jer nam ona ukazuje na mnoge probleme koje ekipa može imati pa tako i služi kao nekakav grubi pokazatelj stanja na igralištu odnosno između dva protivnika. Naravno statistička efikasnost može i zavarati što i nije baš čest slučaj.

Ključne riječi: nogomet, faza napada, faza obrane, tranzicija

ABSTRACT

Phases of football game through prism of statistical efficiency

In modern football, it is very important to have a good understanding of the individual phases of the football game and to be able to adapt to their principles and the tasks they carry. Football phases are divided into defense phase, attack phase and transition. Each phase has its own subphases. All the mentioned phases are monitored today through statistical efficiency. It can be distinguished as statistics on the match itself, seasonal statistics or multi-year statistics. The statistics themselves have a great influence on progress in football because they indicate many problems that a team can have and thus serve as a kind of rough indicator of the situation on the playing field, that is, between two opponents. Of course, statistical efficiency can be misleading, which is not a very common case.

Key words: football, attack phase, defense phase, transition

1. UVOD

1.1. Povijest nogometa

Povijest nogometa seže u daleku prošlost. Kako to inače biva u svijetu Englezi su uvijek nešto „prvi“ otkrili ili imaju svoje viđenje koje je dosta drukčije od ostalih pa se postavlja pitanje da li su oni, odnosno stanovnici Britanskog otoka prvi udarili zrakom napunjenu životinjsku kožu u obliku kugle, predmet kojeg se pretežno danas naziva lopta? Da li su oni prvi sustavno napucavali loptu, izbijanje lopte doveli u red ili kako oni to kažu prvi izmislili igru koja se danas naziva nogomet?! I u današnje vrijeme postoji puno pitanja koji se odnose na povijest nogometa. Da li su to stvarno bili Englezi ili pak mudri drevni Kinezi koji su se navodno međusobno dodavali nogama, leđima i ramenima u svrhu bolje fizičke pripremljenosti sa sličnim rekvizitima još u 3. st. Pr. Kr. za vrijeme Dinastije Han nazivajući tu igru Tsu'chu? Možda ipak su to bili Japanci koji su se navodno dodavali pola stoljeća kasnije, žonglirali s loptom, tj. dodavali se s njom pod pravilom da ona ne smije dotaknuti tlo, ili su to bili drevni Grci koji su radili nešto slično nazvavši tu svoju razbibrigu Episkyros? Jesu li to bili Rimljani koji su svoju igru tzv. nogomet ukrasili imenom Harapastum? Mnogo je verzija tko je prvi započeo s igrama napucavanja lopte jer se kroz povijest to događalo u mnogim zemljama. Najstarija igra o kojoj postoje važeći dokumenti jest Cuju (Tsu'chu) spomenuta tijekom vojnih vježbi za vrijeme Dinastije Han u Kini (255.-206. g. prije Krista). Ipak Englezima nitko ne može osporiti činjenicu da su oni začetnik „modernog“ nogometa. Naime razvojem „moderne“ nogometne igre dolazi od velikog broja vrsta tadašnjeg nogometa igranog u brojnim javnim školama u Engleskoj. Nogomet je prisvojen od većine škola kao najbolji način zadržavanja mladih u dobrom tjelesnom stanju. Svaka je škola imala svoja pravila i određivala veličinu nogometnog igrališta. Ubrzo se pojavila najveća razlika u pravilima; mogućnost ili nemogućnost nošenja lopte rukom. Neke škole (poput Rugbyja, Marlborougha i Cheltenhama) su u pravilima dopuštali korištenje ruku, dok su ostale škole (npr. Harrow, Charterhouse i Westminster School) isključivale upotrebu ruku u igri. Ova podjela je dovela do stvaranja dva sporta: ragbija (po školi Rugby) i nogometa. Pravila nogometa donesena su sredinom 19. stoljeća da bi konačno ujedinile sve vrste nogometa koje su se igrale po raznim školama diljem Ujedinjenog kraljevstva. Prva su pravila izmišljena u Cambridgeu 1848. godine kada je na sastanku prisustvovalo 12 predstavnika i koji su nakon nekog vremena ustanovili prvi komplet pravila nazvan Cambridge rules. Ne postoji originalni zapis tih

pravila, no kopija iz 1856. godine se čuva u školi Shrewsbury. Pravila jasno naglašavaju da se lopta smije napucavati bilo kojim dijelom tijela osim ruke. Upotreba ruku je bila dozvoljena samo za donošenje lopte na mjesto izvođenja. Postojalo je i primitivno zaleđe, koje je onemogućavalo igrače da dugo kruže oko protivničkoga gola. Ipak ova pravila nisu usvojena svugdje. Poslije određenog vremena i nekolicine sastanaka u vezi pravila koja bi se trebala biti svugdje ista predstavnici su donijeli odluku o tome da trčanje s loptom u rukama i dozvolu za udaranje protivnika u potkoljenu zabrane i tada je zbog negodovanja određenih ljudi došlo do stvaranja dva različita sporta nogometa i rugbya. Sva ova pravila za pozitivnu su posljedicu imale stvaranje prvog nogometnog saveza, dana 26. listopada 1863. Pravila su prihvaćena od strane svih klubova trenutno. Prvu službenu utakmicu su odigrali Sheffield i Nottingham (danas Notts County), i to pod zapovijedi engleskog saveza. To je bio prvi derbi u povijesti nogometa. Drugi derbi je bio Chesterfield i Stoke, što je značilo definitivno odvajanje nogometa od javnih škola. Prvo natjecanje u povijesti nogometa održalo se 1871. godine i nazvano je FA Cup. U narednim godinama odigravale su se i međunarodne utakmice te je došlo do potrebe za jednim izvršnim tijelom koje bi bilo iznad svih ostalih tijela na čitavom svijetu je postala očita na početku 20. stoljeća i povećanom popularnošću međunarodnih utakmica. Engleski nogometni savez se mnogo puta sastajao s namjerom osnivanja takvog tijela, ali nije bilo značajnijeg pomaka zbog činjenice da je za takvu organizaciju potrebno više nogometnih nacija. FIFA - Fédération Internationale de Football Association je osnovana u Parizu, 21. svibnja 1904. godine. Od osnivanja FIFA-e pa sve do danas nogomet se dosta promijenio i napredovao. Igra s godinama postaje sve atraktivnija i popularnije te su i usvojena neka nova pravila, a neka postojeća su izmijenjena.

1.2. Nogomet danas i njegove faze

Najpopularniji sport na svijetu je nogomet. U današnje vrijeme ljudi širom svijeta za nogomet rado kažu da je on „najvažnija sporedna stvar na svijetu“. Iz godine u godinu sport se sve više prati što i trend popularnosti pokazuje ,a on nam govori da je na primjer finale Svjetskog prvenstva u Rusiji 15. srpnja 2018. godine između Hrvatske i Francuske pratilo 1,12 milijardi ljudi dok je finale Svjetskog prvenstva u Brazilu 13. srpnja 2014. godine između Argentine i Njemačke pratilo 1,013 milijardi ljudi. To je pokazatelj rastućeg trenda između godina dok za usporedbu s drugim najgledanijim sportom tj. kriketom i njegovim finalem svjetskog kupa za

muškarce T20 igranog u Dubaiu 2021. godine između Australije i Novog Zelanda pratilo nešto više od 167 miliona ljudi.

Zbog svoje atraktivnosti, dinamičnosti, raznolikosti i mnoštvu detalja u tehničkoj izvedbi igrača te emocijama koje ovaj sport pruža što na tribinama kod navijača ili onih koji utakmice prate ispred malih ekrana i igrača na terenu nije niti čudo što je nogomet stekao ovoliku popularnost i ljubav od svih ljudi na svijetu. Nogomet je rasprostranjen i prihvaćen sport kod svih rasa, nacija, igraju ga svi uzrasti, oba spola i pripadnici svih religija svijeta. Što se tiče terena za igru danas ih ima mnogo i vrlo je lako pronaći mjesto za igru što ovaj sport čini jako pristupačnim i danas imamo mnogo inačica i izmišljenih igara nogometa. Njegova pojava se toliko raširila od zabave sve do razonode preko rekreacijskog i amaterskog igranja pa sve do profesionalnog nogometa. Sport koji spaja ljude, ima velik utjecaj na svijet također i u kulturološkom, društvenom i marketinškom području te se igrao i za vrijeme ratnih stanja, pandemija i ostalih zlobnih stanja u svijetu. Jednom riječju nogomet je ljubav.

„Nogometna igra sastavljena je od struktura gibanja koja obuhvaćaju tehniku i strukture situacija koje tvore taktiku. Strukturalna analiza nam omogućava uvid u faze igre, strukture kretanja, substrukture i strukture taktike i tehnike. Ovaj pristup nam još omogućava i pregled kretanja igrača bez lopte i s loptom“ (Bašić, 2005). Faze igre podijeljene su na fazu obrane, fazu napada i fazu tranzicije. Poznavanjem svih faza i podfaza jednostavnije prepoznavemo određene situacije u igri. Važno da igrači prilikom prelaska iz jedne u drugu fazu primjenjuju svoje tehničko-taktičke upute koje su primili od svog trenera. Barišić (2007) ističe kako se važnost prihvaćanja i prepoznavanja ovih faza i podfaza očituje u činjenici da pojedinačno ponašanje igrača mora biti podređeno kolektivnom učinku momčadi. Takav pristup potvrđuje činjenicu da je nogomet igra visokog stupnja taktičke složenosti.

2. CILJ RADA

Cilj priloženog rada jest objasniti nogometne faze koje nogomet ima kroz statističku efikasnost na utakmici. U nastavku biti će detaljno objašnjene sve nogometne faze koje imamo uzimajući ih iz konteksta statističkih podataka. Objasniti će se na koji način je moguće koristiti određene faze i kako ih poneki veliki svjetski klubovi koriste. Izdvojiti nekoliko utakmica koje ćemo analizirati te pokazati koliki utjecaj statistika ima na krajnji rezultat utakmice.

3. FAZE NOGOMETNE IGRE

3.1. Faza napada

„Faza napada započinje u trenutku kada određena momčad dođe u posjed lopte na bilo kojem dijelu igrališta. To se može dogoditi nakon protivnikove pogreške ili nakon individualne akcije obrambenog igrača. Osnovni cilj faze napada je postizanje pogodaka, do čega se dolazi ili individualnom akcijom ili suradnjom dva ili više igrača. U toj namjeri sudjeluje cijela momčad, dakle svi igrači u polju, a organizaciju i realizaciju napada otežava protivnička momčad“ (Jerković, 1986).

Ciljevi napada su:

- „postizanje pogodaka i učestalo (brzo) stvaranje prilika za postizanje pogodaka;
- nakon gubitka posjeda lopte u fazi napada, cilj je brzo i efikasno spriječiti protivnika u razvoju njegova napada (tranzicijska obrana), ne dozvoliti mu stvaranje prilika za postizanje pogodaka, ili kao krajnji cilj ne primiti pogodak“ (Barišić, 2007).

Principi napada jesu:

- „odigravanje okomitih i dijagonalnih dubinskih dodavanja u slobodan prostor kada je moguće
- plansko ili neplansko držanje lopte u posjedu
- brzo i pravovremeno otkrivanje suigrača igraču s loptom s osvajanjem prostora u dubinu i širinu igrališta
- kod otkrivanja koristiti zavaravajuća (lažna) kretanja
- plansko 'namještanje' slobodnog prostora suigračima
- stvaranje viška igrača u podfazi napada
- provođenje napada kroz krilne prostore i kroz centralni prostor“ (Toplak, 1985).

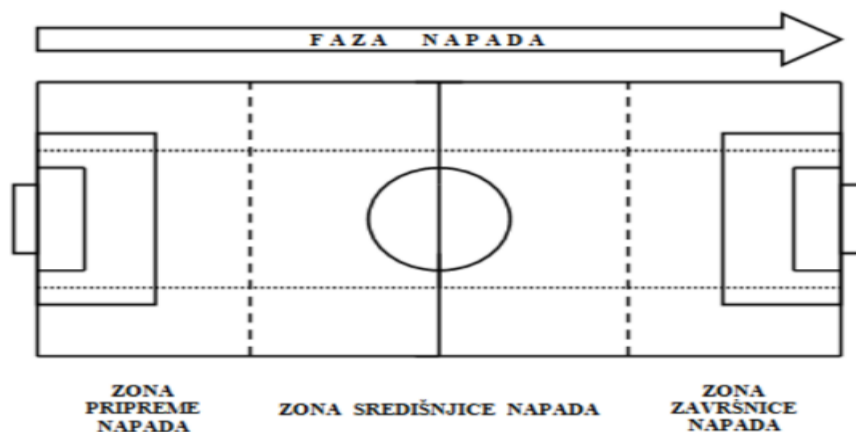
S obzirom na prostorne odnose i tijek igre na terenu, postoje 3 zone napada:

- zona pripreme ili otvaranja napada (prva trećina igrališta);
- zona središnjice napada (središnja trećina igrališta);
- zona završnice napada (posljednja trećina igrališta) (Jerković, 1986).

Zona pripreme ili otvaranja napada bi bila ona zona ispred vratara od momčadi koja ima loptu. „U ovoj podfazi napada cilj je prijenosom težišta igre s jedne na drugu stranu igrališta (sa svoje polovine igrališta na protivnikovu), zatim promjenom tempa igre, izazivati neravnotežu protivničke obrane što bi napadačkoj momčadi u nastavku tijekom akcije omogućilo lakši ulazak u središnjicu i završnicu napada” (Barišić, 2007). Ova zona predstavlja veliku opasnost prilikom otvaranja napada jer po izgubljenom lopti protivnik ima mogućnost da vas lako kazni i postigne pogodak jer se nalazi u fazi završnice pa zbog male udaljenosti na kojoj se nalazi vaš gol u odnosu na kojoj je loptu oduzeo i manjeg broja igrača koji ga mogu spriječiti. Otvaranje igre se danas koristi kod ekipa koje imaju znatno velike tehničko-taktičke vještine jer napucavanje lopte od strane vratara iz svog peterca vam ne daje velike mogućnosti da loptu opet stavite pod svoju kontrolu kao što bi to bilo kada bih je odigrali iz gol auta svojim igračima.

Zona središnjice napada bi bila 2/3 igrališta. To je zona koja je prostorno najveća i u kojoj najčešće bude najveći broj igrača i u tom području najviše vremena se provodi s loptom. Ova podfaza kao i podfaza otvaranja napada može se podijeliti na individualna djelovanja (vođenje lopte, driblinzi) te na djelovanja dvaju ili više igrača (primopredaja lopte). Također zona središnjice napada zahtijeva od igrača visoku razinu tehničko-taktičkog djelovanja te pravovremeno i smisleno djelovanje na terenu. Kako bi se ostvario cilj ove faze igrači se moraju kretati konstantno, taj cilj je prijelaz u iduću podfazu. To se odnosi na kretanje igrača s loptom i bez nje, pravovremena i precizna dodavanja, ciljno otvaranje slobodnog prostora na terenu, brzi prijem i prijenos lopte te utrčavanja u slobodan prostor.

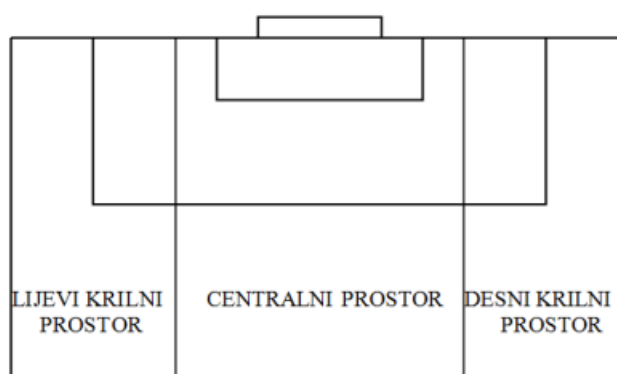
Zona završnice napada odnosno posljednja trećina napada bi bila najzahtjevnija za odigravanje. Po (Barišić, 2007.) „Ova podfaza igre najsloženija je zbog toga što protivnički obrambeni igrači striktno pokrivaju napadače, radi smanjenog slobodnog prostora te zbog relativno visoke koncentracije igrača neposredno ispred protivničkih vrata. Zbog toga u napadu treba težiti brzim i jednostavnim akcijama uz što manje kontakata s loptom”. U ovoj podfazi velik utjecaj ima individualna kvaliteta napadača da ugrozi protivnika.

Slika 1. Prostorni odnosi u fazi napada (izvor: Jerković, 1986.)

Prema horizontalnim prostorima igrališta u kojima se odvija igra, napad se može odvijati:

- kroz centralni prostor;
- preko krilnih prostora (Barišić, 2007).

Slika 2. Podfaza napada u tzv. horizontalnom odnosu (izvor: Đapić, 2016.)

S obzirom na brzinu prijenosa lopte prema protivničkom голу razlikujemo:

- progredirajući napad;
- varijabilni napad;
- regredirajući napad (Barišić, 2007. prema Jerkoviću, 1986.)

Progredirajući napad odnosno kontranapad, „To je najbrži oblik napada u kojem sudjeluje mali broj igrača. Obrambena momčad se svjesno povlači u svoju polovicu, prepuštajući

terensku inicijativu protivniku s ciljem da brzom reakcijom svojih igrača oduzmu protivniku loptu, te preciznim i brzim prijenosom lopte prenesu igru u protivničku polovicu, odnosno pred protivnička vrata. Za efikasno izvođenje ovog oblika napada, ekipa mora posjedovati igrače sa visokim stupnjem brzine te igrače zadnje linije koji mogu uputiti pravovremeno i točno dodavanje” (Barišić, 2007). Ovakav način dolaska u završnicu napada najčešće se odvija preko centralnog prostora. Da bi se što prije došlo do mogućnosti postizanja pogotka, protok lopte iz podfaze otvaranja napada do podfaze završnice mora biti što brži i sa što manje dodira. Na taj način se vlastitim napadačima stvara brojčana prednost u odnosu na protivnika. „Igrači koji sudjeluju u realizaciji kontranapada moraju težiti tome da pogodak postignu što prije kako bi izbjegli sustizanje protivničkih obrambenih igrala” (Barišić, 2007). „U suvremenom nogometu od posebne je važnosti za igru u napadu smisao i moć igrača i momčadi za kontranapad. Do toga se dolazi oduzimanjem lopte i njezinom izrazito brzom tranzicijom prema protivničkom голу, što se može postići na dva načina – dubokim prodorom igrača koji je oduzeo loptu te dodavanjem u prostor srednjem napadaču ili kratkim vođenjem igrača koji je oduzeo loptu te dodavanjem u dubinu suigraču u najboljoj poziciji za prodor ili šut prema голу” (Vermezović, 2014). Kontinuirani napad razlikuje se od kontranapada u nekoliko značajki. „Za razliku od kontranapada, u ovoj vrsti napada momčad kada dođe u posjed lopte, nastoji većim brojem dodavanja prijeći u središnjicu napada. Igrači u ovoj fazi moraju posjedovati visoku razinu tehničko-taktičkih znanja. Moraju svojom kvalitetom narušiti ravnotežu u protivničkoj obrambenoj liniji” (Barišić, 2007).

Varijabilni napad nam „Predstavlja vrstu napada kod kojeg brzo dolazi do otvaranja i prijelaza u središnjicu napada nakon što se oduzme lopta u užoj zoni obrane, te nakon par 'pomoćnih dodavanja' ili individualnom akcijom igrača. U središnjici se tempo igre usporava da bi se ponovno došlo do brze realizacije završnici napada” (Barišić i Bašić, 2012). Ovakva vrsta napada pruža raznoliku mogućnost završnice. Kako je i navedeno, tempo igre se usporava te omogućava dolazak većeg broja igrača prema naprijed. Time se omogućuje odvlačenje centralnog ili bočnog braniča te stvaranje praznog prostora u centralnoj ili krilnoj poziciji. Tu se otvara mogućnost ulaska u završnicu te traženje suradnje ili individualni završetak akcije. „Takav posjed lopte te raznovrsnost kretanja i promjene mjesta omogućuje stvaranje povoljnih situacija isturenim napadačima ili igračima iz tzv. drugog plana za ulazak u završnicu napada maksimalnom brzinom” (Barišić, 2007).

Regresirajući napad „Osnovna bit ove vrste napada je usporavanje tempa prema završnici, a najčešće se koristi kako bi izmorili protivnika ili kako bi sačuvali posjed lopte. U teoriji, ova

vrsta napada nije posve opravdana jer omogućuje protivniku organizaciju obrambene linije te pravovremeno postavljanje” (Barišić 2007).

Za fazu napada općenito vrlo je bitno na koji način trener kluba želi igrati i roster igrača kojeg ima u klubu. Ponekad se ekipa mora prilagoditi zamislima trenera, a nekada trener igračkim kvalitetama koje momčad ima. Razne taktičke ideje za napad danas postoje, preko posjeda i mnogo dodavanja do dugih lopti prema naprijed i centaršuteva te brzo i sporo razvijanje kontranapada.

U ovom dijelu rada provodi se analiza faze napada Manchester Cityja kroz neke statističke podatke sa utakmice protiv Evertona. Utakmica je odigrana 21.11.2021. godine na Etihad stadionu, domaćem terenu Manchester Cityja. Rezultat utakmice otkriti će se nakon analize. U ovu utakmicu Manchester City je ušao s formacijom 4-3-3 dok je Everton krenuo s formacijom 4-5-1.

Slika 3. Početne postavke na utakmici (izvor: <https://www.besoccer.com/new/man-city-v-everton-as-it-happened-1070621>)

Match Stats

Manchester City 		 Everton
77.3	Possession %	22.7
7	Shots on target	1
17	Shots	4
1035	Touches	401
861	Passes	247
15	Tackles	18
7	Clearances	17
7	Corners	1
0	Offsides	2
1	Yellow cards	1
5	Fouls conceded	7

Slika 4. Statistika sa utakmice Manchester Citya i Evetona (izvor: <https://www.premierleague.com/match/66456>)

Prikazom statističkih podataka preuzetih sa službene stranice Premier lige za tu utakmicu može se vidjeti dominacija Manchester Citya u svim napadačkim aspektima utakmice. Trener Citya, Pep Guardiola preferira igru s puno dodavanja, tj. posjed i uvidom u statistiku posjeda (eng. Possession) može se reći da je nametnuo svoju igru odnosno da je zamišljenu taktiku za ovu utakmicu uspješno proveo. Također ovo je jedan od rekorda u povijesti Premier lige da jedna ekipa tijekom utakmice uspije imati 77,3% posjeda lopte u svojim nogama. Dalje, broj šuteva u okvir gola (eng. Shots on target) je također na strani domaće momčadi kao i općenito svi šutevi (eng. Shots) koje je ekipa uputila prema голу gostiju. Isto tako pokazatelj uspješnosti provođenja zamišljene taktike su nam dodiri igrača s loptom (eng. Touches) kao i dodavanja (eng. Passes) koja su i više nego duplo brojana veća nego kod ekipe Evetona. Svi ovi statistički podatci nam mnogo govore i iz njih se zaključuje da je Manchester City bio

puno bolja momčad na terenu, ali nogomet je igra u kojoj je pobjednik onaj tko više postigne pogodaka, a ne ona momčad koja ima bolju statistiku i veći postotak posjeda lopte u svojim nogama.

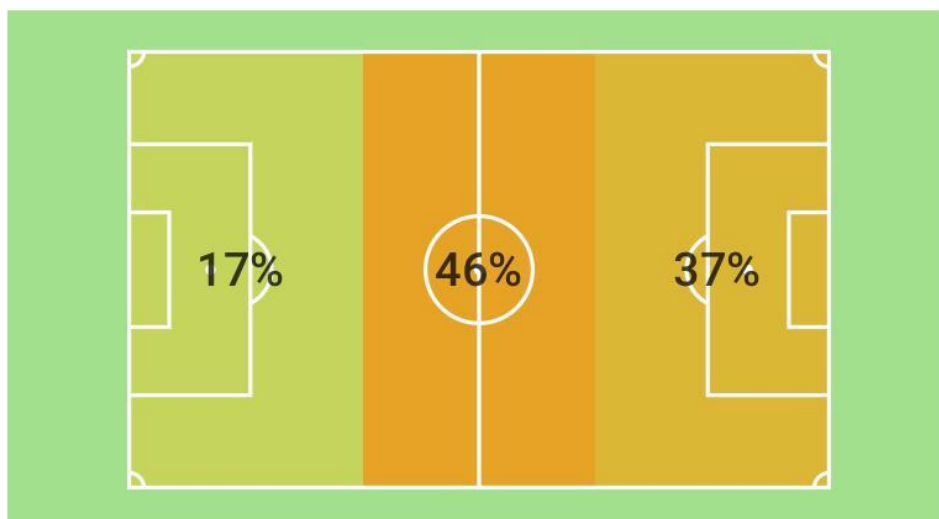
Prema prostornim odnosima i tijeku igre na terenu kroz 3 faze napada te prema statistici utakmice evidentno je da je domaća momčad provela više vremena u središnjici terena i završnici nego gosti. Otvaranje igre (1. faza) je vrlo jak segment Guardioline ekipe jer igrači spadaju u sami vrh kvalitete kada su u pitanju tehničko-taktička svojstva nogometa. S puno promjena mjesta i s tehnički potkovanim igračima vrlo je lako otvoriti igru i ući u središnjicu terena (2.faza) te postati iznimno opasan za protivnika i približiti se završnici (3. faza) te naposljetku postići zgoditak, što je i bit nogometa. Prikaz zona u kojima je Manchester City na ovoj utakmici imao najviše dodavanja nam govori mnogo o kvaliteti igrača jer je vrlo zahtjevno zadržavati loptu pogotovo u najjačoj ligi na svijetu.

VS

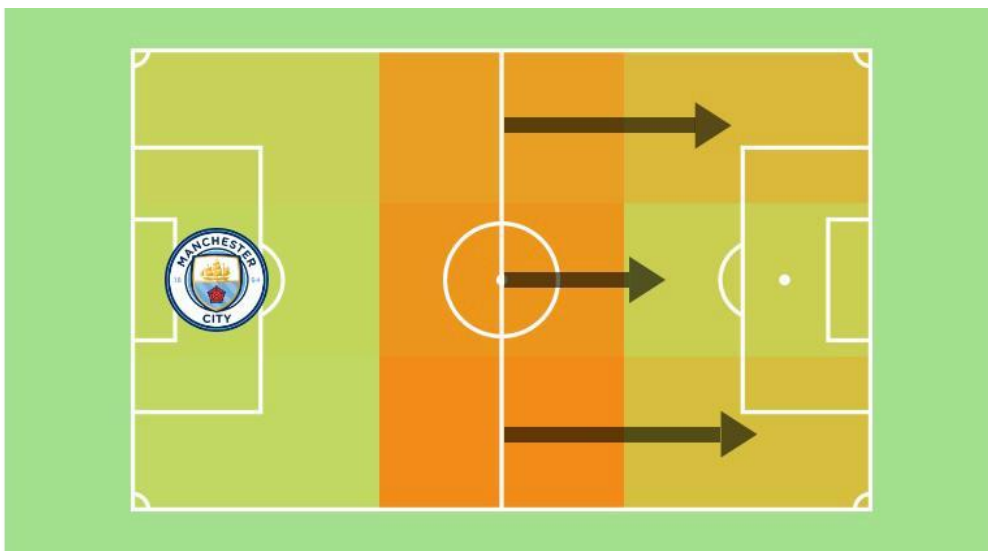
Područje igre

Slika 5. Područje igre (izvor: SofaScore)

Slika 5 prikazuje da se 46% igre odvijalo u 2. fazi napada, tj. središnjici terena. Na utakmicama prosječno najviše dodavanja događa se u središnjici zbog toga što momčad koja nema loptu uvijek ima više igrača iza lopte da bi se naravno lakše obranila. Ono što je zanimljivo na ovoj slici je znatno velik postotak igre ispred gola Evertona koji iznosi čak 37%. Znači da su igrači Manchester Citya doslovno uspjeli nametnuti svoju igru i stisnuti igrače Evertona ispred svojega gola i provesti toliko puno vremena u 3. fazi napada odnosno završnici te tako biti konstantna prijetnja za protivničku momčad. To je bilo moguće predvidjeti iz same statistike utakmice u kojoj je City imao velik postotak posjeda lopte u svojim nogama. Također se vidi da je Everton uspijevao doći u protivničku polovicu samo nekoliko puta što nam i pokazuje ovaj podatak da se samo 17% igre odvijalo se u 1. fazi napada odnosno u otvaranju igre Manchester Citya. Navedeni postotci koji prikazuju na kojim se područjima igra odvijala ne znači da je u ovih 37%, gdje je lopta bila u fazi završnice, sav posjed bio u momčadi Citya nego su loptu imali i igrači Evertona.

Prema horizontalnim prostorima igrališta u kojima se odvija igra napadati se može kroz centralni prostor i preko krilnih prostora. Zbog individualnih kvaliteta igrača i njihovih sposobnosti u igri 1vs1 dribling je jedna od opcija ulaska u završnicu i postizanja zgoditka. Driblanje naravno nije poželjno u otvaranju igre zbog velike mogućnosti pogreške što protivnika automatski dovodi u fazu završnice što se može lako iskoristiti i postići zgoditak pa zbog tih razloga igrači najviše dribljaju u završnici i središnjici. Iz Slike 5. Može se uočiti kako se velik broj dodavanja odvijao u posljednjoj trećini terena.

Slika 6. Područja napada Manchester Citya prema horizontalnim prostorima igrališta (izvor: SofaScore)

Kao što je prethodno navedeno, igrači su imali velik broj dodavanja u središnjici i završnici te se ovdje može vidjeti kako su to točno igrači Manchester Citya pokušali ugroziti protivnikov gol. Što je određeni koridor tamnije boje to znači da su na tom dijelu terena najviše proveli vremena u pripremi za napad i sami napad. Što je prikazana strelica bliža голу protivnika znači da su igrači s tog dijela terena najviše pokušali napasti ekipu Evertona. Vidi se kako je najtamnija desna krilna pozicija Manchester Citya što znači da su najviše napada izvodili preko desne strane i sama strelica doseže vrh od šesnaesterca Evertona, dok je lijeva krilna pozicija ipak malo svjetlija. Napad lijeve krilne pozicije također je dosežao duboko u polovicu Evertona, kao i s desne krilne pozicije. Jednako vremena je provedeno s loptom na centralnom prostoru kao i na lijevoj krilnoj poziciji, ali sam napad na centralnom prostoru je nešto manji odnosno strelica je kraća i za to postoji razlog jer je vrlo teško ugroziti protivnika iz centralnog dijela zbog velike koncentracije igrača na malom prostoru pa se napadi za probijanje protivničkih linija najčešće izvode preko krilnih pozicija, što je i u ovoj utakmici primjer.

S obzirom na brzinu prijenosa lopte prema protivničkom голу, uzimajući u obzir statističke podatke s navedene utakmice, zaključuje se da je ekipa Evertona odlučila koristiti stil napada zvani progredirajući napad odnosno kontranapad jer po podacima o posjedu lopte i dodirima s loptom nisu imali dovoljno velik broj statističkih pokazatelja da bi mogli reći da se radi o nekoj drugoj vrsti napada. Kod Manchester Citya može se zamijetiti velik broj dodavanja i dodira s loptom, dosta šuteva prema голу protivnika i puno kornera pa iz navedenih podataka i prikaza gdje se najviše igra odvijala, tj. na kojem području, se vidi da je riječ o središnjici terena i završnici te se može reći da su se igrači odlučili na varijabilni napad s obzirom na brzinu prijenosa lopte. Slika 7. koja je preuzeta s utakmice prikazuje kako su igrači Manchester Citya dolazili u završnicu s velikim brojem igrača i zadržavali loptu u središnjici. Također se može ustanoviti da su se odlučili za varijabilni napad, dok su se igrači Evertona branili sa svih 11 igrača iza lopte i plan za ugroziti protivnika im je bio kontranapad.

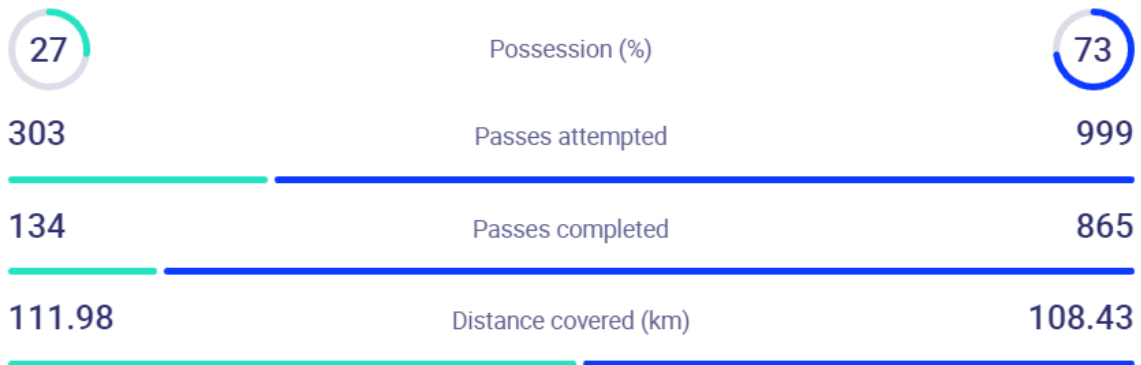

Slika 7. Pozicije igrača Evertona tijekom utakmice (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://youtu.be/iLc4ExgcCgg>)

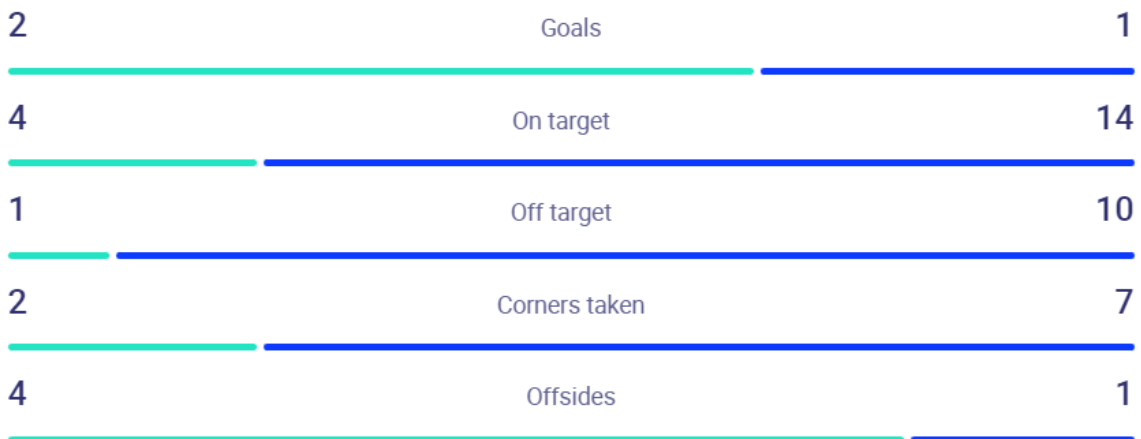
Za kraj rezultat utakmice je bio 3:0 u korist Citya. Svi navedeni statistički pokazatelji nisu prediktor dobrog uspjeha odnosno pobjede na utakmici. Taktika se prilagođava igračima koje treneri imaju u svojim momčadima i protivniku s kojim se susreću pa se zbog toga nije moguće da svi igraju ovako lijep nogomet kao Guardiolina ekipa. Najbolji primjer da statistički pokazatelji nisu nužno najbolji pokazatelj krajnjeg rezultat utakmice je sljedeća utakmica. U svima dobro poznatoj utakmici između Celtica i Barcelone kada bih gledali statističke podatke mogli bi zaključiti da je Barcelona olako pobijedila jer u većini slučajeva to se i dogodi kada je jedna ekipa ovoliko dominantna na terenu, ali u ovom slučaju to nije točno.

Match stats

Performance

Attacking

Slika 8. Statistika sa utakmice Celtica i Barcelone (izvor: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2009541--celtic-vs-barcelona/>)

Prema navedenim podacima koji se vežu za napad, vidi se da su oni negdje i duplo više na strani Barcelone, ali krajnji uspjeh nogometa se mjeri u postignutim pogocima te je na semaforu poslije 90 minuta pisalo Celtic 2:1 Barcelona što se nikada ne bi moglo naslutiti kada bi se pogledale samo ove brojke. Zbog toga nogomet i predstavlja najzanimljiviji sport jer statistika u njemu je kao bikini, mnogo otkriva, ali ne sve! Kao što je jedan od najboljih nogometnih trenera Jose Mourinho rekao baš poslije utakmice protiv Manchester Citya: "They can take the ball home, I take the 3 points" aludirajući na posjed koji je City imao tijekom utakmice.

3.2. Faza obrane

„Faza obrane započinje u trenutku kada momčad izgubi posjed lopte na bilo kojem dijelu terena. U tom trenutku svi igrači preuzimaju obrambene zadatke, ovisno o pozicijama i osnovnom rasporedu igrača u na terenu“ (Jerković, 1986). Uslijed gubitka lopte momčad koja se brani automatski mijenja način razmišljanja, sukladno ciljevima i principima igre u fazi obrane. Igra po principima i ciljevima preduvjet je uspješne kolektivne taktičke discipline, što posljedično direktno utječe i na ishod same utakmice.

Ciljevi obrane su:

- nakon gubitka lopte, brzo spriječiti protivnika u stvaranju prilika za pogodak, kao i sprječavanje primanja pogotka;
- destruirati protivničku igru u fazi napada;
- vratiti loptu u vlastiti posjed što je moguće prije (Barišić, 2007).

Principi obrane su (Barišić, 2007):

- „spriječiti odigravanje okomitih i dijagonalnih dubinskih dodavanja u zonu uže obrane (protivničke kontranapade);
- izvoditi pritisak prema protivničkom igraču koji se nalazi u posjedu lopte (individualno, grupno i kolektivno);
- smanjiti protivniku prostor djelovanja po dubini i širini igrališta;
- usporiti tempo protivnikove igre u napadu;
- striktno pokrivati protivničke napadače u blizini lopte, a zonski pokrivati s optimalne udaljenosti (kombinirana obrana)
- prisiljavati protivnika da igra u širinu i unatrag, te izazivati njegove pogreške u samom razvoju akcija napada;
- stvoriti višak igrača u obrani pravovremenim postavljanjem obrambenih igrača i preuzimanjem nakon ispadanja iz igre;
- planski se povlačiti na obrambenu polovinu terena kada nije uspostavljena organizacija obrane ili kada je manjak igrača u obrani.“

Faza obrane prema vertikalnim prostorima igrališta dijeli se na tri zone s pripadajućim podfazama igre:

- uža zona obrane / podfaza uže obrane;
- središnja zona obrane / podfaza središnje obrane;
- šira zona obrane / podfaza šire zone obrane (Barišić, 2007).

Šira zona obrane zauzima prostor od suparničkog gola do četvrtine igrališta pred vratima suparnika. Provođenjem obrane u široj zoni lopta se pokušava osvojiti od 25 do 30 metara od vrata suparnika. U okolnostima ubrzanog stizanja rezultatske prednosti suparnika, može se igrati presing na loptu i igrače gdje se nakon osvojene lopte vrlo brzo dolazi u završnicu. U tom obrambenom pristupu potrebno je povlačenje prema polovini terena, kada se ukaže potreba.

Središnja zona obrane predstavlja prostor od četvrtine terena pred suparničkim vratima do četvrtine terena pred vlastitim vratima. Ova zona obrane uključuje vraćanje svih igrača oko polovine terena ili u vlastitu polovinu sa zadaćom provođenja zonskog pokrivanja prostora i igrača. Unaprjeđenje središnje zone obrane može se postići primjenom presinga kao čimbenikom iznenađenja.

Uža zona obrane odnosi se na prostor vlastitih vrata do četvrtine terena pred vlastitim vratima. Pred igračima koji provode užu zonu obrane ima više varijanti provođenja. Može se igrati čovjek-čovjeka, zonski način obrane te kombinirani način obrane. Predodžba o kretanjima igrača u fazi obrane potpuna je ako imamo u vidu kretanje suparničkih napadača. Za primjereno pariranje u obrani ključno je pretežno kretanje unazad i bočno (tzv. bekovski ples), uz veliku frekvenciju rada nogu i naglašenu promjenu smjera kretanja. Za prijelaz iz faze obrane u fazu napada potrebno je oduzimanje lopte suparniku. Dolaženje u posjed lopte od suparnika može se ostvariti guranjem ili izvlačenjem lopte, duel igrom na zemlji ili zraku, uklizavanjem (prednje ili bočno) i presijecanjem lopti (niske, poluvisoke i visoke).

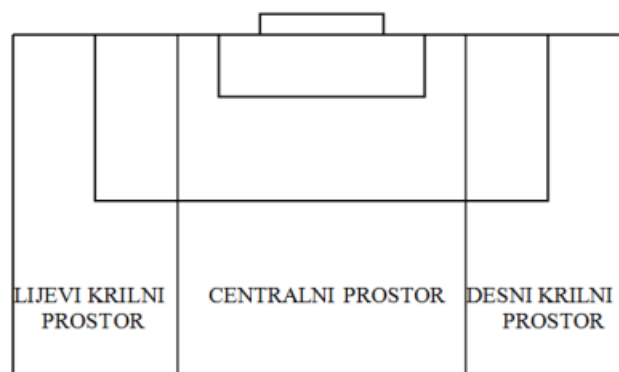

Slika 9. Prostorni odnosi u fazi obrane (izvor: Jerković, 1986.)

Prema horizontalnim prostorima igrališta, obrana se odvija:

- u središnjem (centralnom) prostoru;
- na krilnim prostorima (Barišić, 2007).

Faza obrane prema prostorima igrališta je bitna i na krilnim pozicija i u središnjem prostoru. U modernom nogometu danas je veća koncentracija igrača na središnjem prostoru, naravno iz razloga što je veća opasnost za primiti zgoditak iz središnjice nego s krilnih pozicija, ali to ne umanjuje mogućnost da se zaprijeti i s krilnih pozicija, prvenstveno mislimo na centaršuteve, ali nerijetko i sa šutiranjem prema голу.

Slika 10. Podfaza obrane u tzv. horizontalnom odnosu (izvor: Đapić, 2016.)

Načini igre u obrani su:

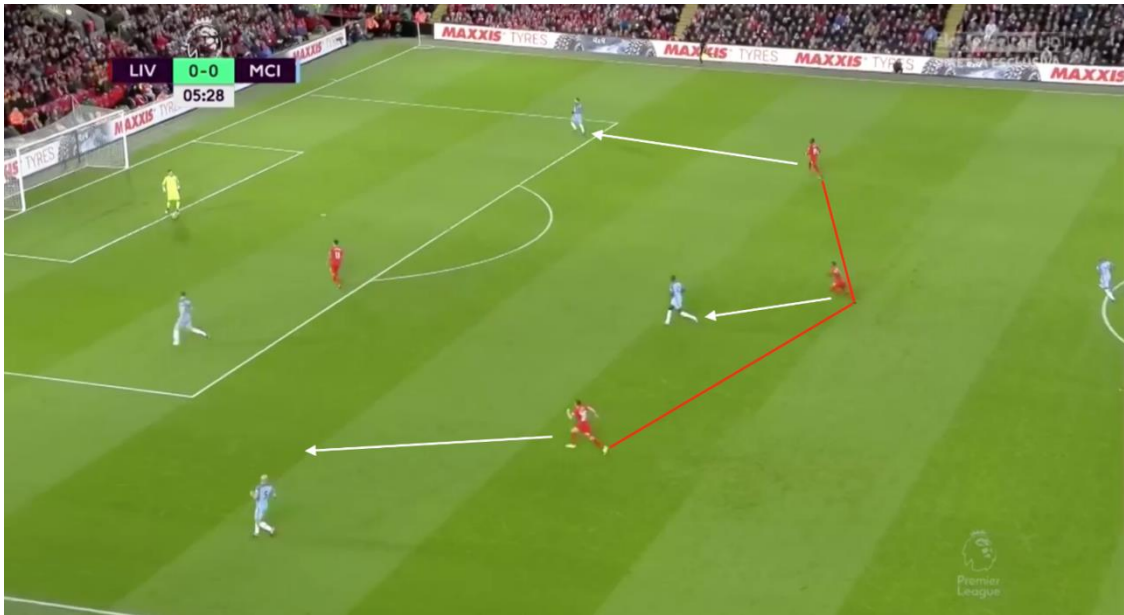
- aktivna obrana ili pressing igra;
- poluaktivna obrana;
- pasivna obrana (Jerković, 1986).

Aktivna obrana ili pressing igra je danas vrlo popularna među klubovima jer sami uspjeh njene provedbe znači oduzimanje lopte u posljednjoj trećini igrališta što automatski daje veće šanse za ugroziti protivnika ili nakon izgubljene lopte odmah krenuti u vraćanje posjeda dok protivnički igrači nemaju loptu pod kontrolom. Pressing koristimo kada je naša momčad tehnički i taktički potkovanija od protivnika i na taj način se nameće svoj ritam utakmice. Ovaj način obrane je vrlo iscrpljujući i zahtjeva vrlo veliku razinu funkcionalnih sposobnosti svih igrača u momčadi. Danas najpoznatiji prikaz pressinga je takozvani „Gegenpressing“ čiji je tvorac jedan od najboljih trenera svijeta trenutno Jurgen Klopp. Njegov pressing je vrlo učinkovit što i dokazuju uspjesi koje je postigao s Borussia Dortmund i Liverpoolom.

Poluaktivna obrana se također koristi u određenim intervalima utakmice. Najčešće u široj zoni obrane kada se momčad povlači prema svome голу. U takvom načinu obrane igrač koji je najbliži protivničkom napadaču s loptom primjenjuje igru „čovjek – čovjeka“, a ostali se suigrači postavljaju zonski. Dolaskom napadačke momčadi u središnjicu terena ova obrana pretvara se u aktivnu i u slučaju oduzimanja lopte postoji dobra šansa za kontranapad.

Pasivna obrana se najčešće provodi tako da se momčad povuče na svoju polovicu nekih 30 metara ispred svog gola, a ponekad i više. U toj zoni svaki igrač pokriva svoj prostor a sve linije se sinkronizirano pokreću prema lopti. U slučaju ispadanja pojedinog igrača koristi se preuzimanje kao osnovno taktičko sredstvo bez kojeg ovaj način igranja ne bi funkcionirao. Ovakav način igre preporuča se u slučaju čuvanja rezultata, a osnovni nedostatak mu je prepuštanje kompletne inicijative protivniku.

Poluaktivna i pasivna obrana se koriste na treninzima u mlađim dobnim kategorijama kada se određeni dio tehničke ili taktičke igre usvaja i stabilizira.

Slika 11. Prikaz presing igre (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://anfieldindex.com/26246/liverpool-press-nullified-manchester-city.html>)

Vrste obrane su:

- igra „čovjek – čovjeka“ u obrani;
- zonska obrana;
- kombinirana obrana (Jerković, 1986).

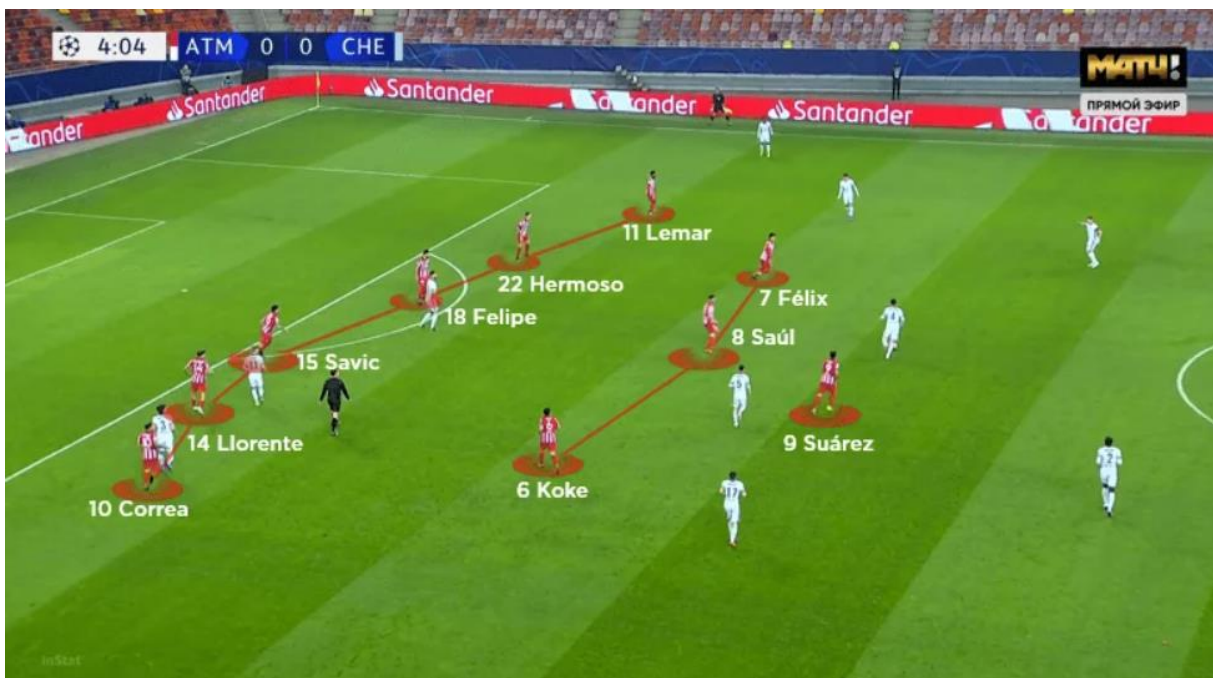
Za određenu vrstu obrane koja se želi koristiti tijekom utakmice ovisi više faktora, na primjer mogućnosti svoje momčadi da li to može igrati ili kvaliteta protivnika protiv kojeg se odvija utakmica.

U igri „čovjek – čovjeka“ dominira striktno pokrivanje protivničkih igrača po cijelom igralištu, odnosno svaki obrambeni igrač zadužen je za jednog protivničkog igrača, te sprječavanje svih radnji i namjera napadača. Ovakav način obrane iziskuje velike funkcionalno – motoričke napore (aerobno – anaerobni kapaciteti), dok po pitanju situacijske inteligencije zahtjevi nisu na vrlo visokom nivou. Najčešće se primjenjuje u užoj zoni obrane (kod po gol opasnih situacija) ili u središnjoj zoni igrališta kod markiranja izrazito kvalitetnog/kreativnog protivnika.

Zonska obrana odnosi se na prostorno zatvaranje protivnika, tj. obrambeni igrači zatvaraju određenu zonu (prostorni dio terena), te ga kontroliraju ovisno o poziciji unutar momčadi. Kada se protivnički napadač nađe u zoni djelovanja obrambenog igrača, on ga preuzima i

kontrolira, a ostatak obrambene momčadi zatvaraju prostor iza njegovih leđa (dijagonalno zatvaranje). Sa fizičkog aspekta ovakav način manje opterećuje igrače, ali zahtjeva viši stupanj intelektualnog djelovanja. Od igrača se zahtjeva pravovremenost u postavljanju, preuzimanju, oduzimanju lopte, predikcija protivničkog djelovanja i disciplina u TE – TA djelovanju.

Kombinirana obrana isključivo se primjenjuje u suvremenom nogometu. Sastoji se od kombinacije igre „čovjek – čovjeka“ i zonske obrane; dakle određeni igrači igraju zonski, a određeni „čovjek – čovjeka“, ovisno o podfazama igre u obrani. Promatrajući obrambene linije momčadi, samim time i podfaze obrane, prednji obrambeni igrači postavljaju se zonski, središnji obrambeni igrači kao što je spomenuto mogu markirati najbolje pojedince protivnika, a mogu i biti postavljeni zonski. U užoj zoni obrane najčešća situacija je da se na igrača s loptom primjenjuje vrsta obrane „čovjek – čovjeka“ dok se ostali igrači postavljaju zonski.

Slika 12. Prikaz zonske obrane (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://twitter.com/coachesvoice/status/1364576313202278410?lang=fa>)

Za provedenu analizu faze obrane u ovom dijelu rada koriste se podaci Atletico Madrida na utakmici Lige prvaka protiv momčadi Manchester Uniteda. Utakmica je odigrana 23.02.2022. godine u Madridu na prekrasnom stadionu imena Estadio Metropolitano pred 63 273 gledatelja. Rezultat utakmice je bio 1:1. Atletico Madrid je ušao u utakmicu s formacijom 4-

4-2 koju koristi u većini utakmica tijekom sezone sa tzv. duplim blokom na svim pozicijama dok je Manchester United krenuo s formacijom 4-2-3-1.

Slika 13. Početne postavbe na utakmici (izvor: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2033902--atletico-vs-man-united/>)

Početne pozicije igrača na terenu su vrlo promjenjive tako da ne znači da su igrači stajali onako kako su postavljeni na papiru u zapisniku utakmice.

Statistika utakmice izgledala je ovako:

Match stats

Performance

Defending

Slika 14. Statistika sa utakmice Atletico Madrida i Manchester Uniteda (izvor: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2033902--atletico-vs-man-united/>)

Zbog određene faze koja se analizira koriste se samo općeniti parametri utakmice kao i obrambeni parametri, bez napadačke statistike.

Iz prikazanih statističkih podataka može se vidjeti da je ekipa Atletico Madrida u velikoj mjeri prepustila posjed Manchester Unitedu te je on uvelike na strani Uniteda sa 61% prema 39% (eng. Possesion %). Preciznost tih dodavanja također je na strani Uniteda te ona iznosi 85% dok igrači Atletica imali su 77% točnih dodavanja (eng. Passing accuracy %). Poblizhe ovaj statistički podatak opisujemo s točnim brojem upućenih dodavanja koji je također na

strani Uniteda sa 525 dodavanja dok momčad Atletica odigrala je 307 dodavanja (eng. Passes attempted), a od ovog ukupnog broja dodanih lopti njih 445 je bilo točno na strani Uniteda te 236 točnih dodavanja su točno uputili igrači Atletica (eng. Passes completed). Svi ovi podatci pružaju nam dosta informacija i o pretrčanim kilometrima na utakmici pa je moguće zaključiti da ona ekipa koja nema loptu i posjed na svojoj strani mora više kilometara pretrčati na utakmici zbog konstantnog zatvaranja prilaza svojem голу. Stoga su igrači Atletico Madrida ukupno pretrčali 107,2 km dok su igrači Uniteda pretrčali 102,69 km (eng. Distance covered km). Općenito obrambeni podaci sa utakmice mogu se prikazati i posebno za svakog igrača. Tako da Slika 15. prikazuje top 5 igrača koji prednjače s najboljom obrambenom statistikom na utakmici. Među prvih pet našla su se 3 igrača Atletica koji su uvjerljivo bolja u obrambenim parametrima od Manchesterovih igrača.

#		Goals	Assists	Tackles	Acc. passes	Duels (won)	Ground duels (won)	Aerial duels (won)	Minutes played
		▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
	Geoffrey Kondogbia	0	0	4	30/38 (79%)	14 (10)	10 (9)	4 (1)	90'
	João Félix	1	0	0	19/22 (86%)	9 (4)	6 (4)	3 (0)	76'
	Renan Lodi	0	1	1	14/16 (88%)	9 (4)	7 (3)	2 (1)	76'
	Anthony Elanga	1	0	0	2/7 (29%)	3 (2)	1 (0)	2 (2)	15'
	Bruno Fernandes	0	1	2	37/51 (73%)	6 (2)	6 (2)	0 (0)	90'

Slika 15. Statistički podaci pojedinih igrača (izvor: <https://www.whoscored.com/>)

Također na Slici 15. prikazani su još neki statistički podaci koji se vežu uz određene igrače, a to su postignuti golovi (eng. Goals), asistencije (eng. Assists), start na loptu (eng. Tackles), točna dodavanja (eng. Acc. Passes), ukupni dueli i osvojeni (eng. Duels (won)), dueli na tlu i osvojeni (eng. Ground duels (won)), zračni dueli i osvojeni (eng. Aerials duels (won)), te na kraju odigrane minute (eng. Minutes played). Vrlo zanimljivi su ovi podaci za našu analizu faze obrane.

Dalje, Slika 14. prikazuje točno određene podatke koji se dovode u vezu s obrambenom fazom na utakmici. Tako se može vidjeti da je Atletico prednjačio u osvojenim loptama (eng. Balls recovered) sa 47 osvojenih naspram 37 i u startovima na loptu (eng. Tackles) dok je

Manchester United bio bolji u blokiranim udarcima (eng. Blocks) jer je imao jedan više od Atletica i u spašenim prilikama (eng. Clearances completed).

Statistika je samo grubi pokazatelj onoga što se događalo na terenu. U nastavku se detaljnije objašnjava kako je to izgledalo u pojedinim podfazama i načini kako su igrači Atletico Madrida odradili obrambene zadatke koje je pred njih postavio njihov trener Diego Simeone inače u nogometnim kuloarima sinonim za obranu, uz naravno i neizostavnu obrambenu velesilu reprezentaciju Italije.

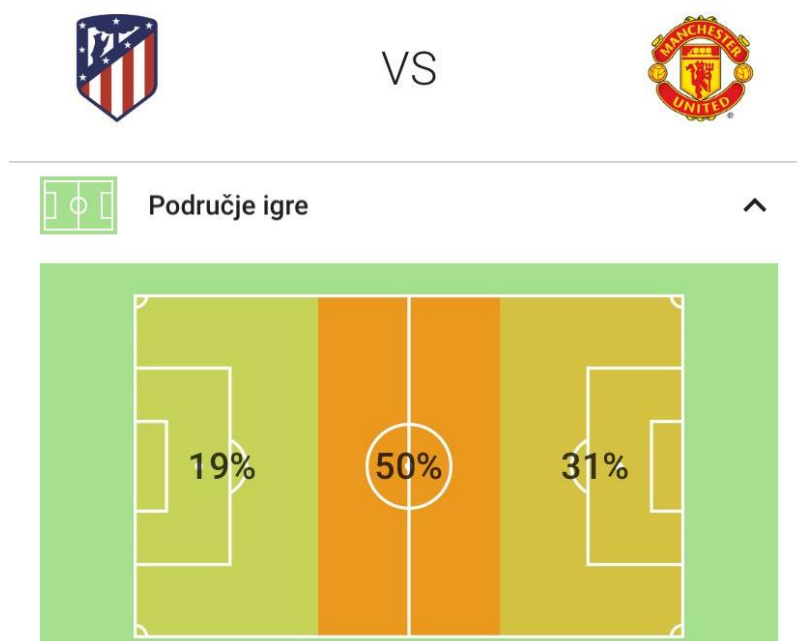
Sljedeća fotografija prikazuje prosječne pozicije igrača Atletico Madrida na utakmici.

Slika 16. prosječne pozicije igrača Atletico Madrida tijekom utakmice (izvor: SofaScore)

Vidljivo je da ovo ne izgleda kao početna formacija 4-4-2 nego više kao da su tri igrača u posljednjoj liniji te četvorica u sredini koji stoje dosta usko te sa lijeve strane jedan igrač dok su na desnoj strani dva igrača u malom koridoru. Najveća koncentracija igrača je u sredini, što je i očekivano, jer se kroz sredinu otvaraju najbolje prilike za ugroziti protivnika i dolazi do najlakših pozicija za gol. Na desnoj strani vidljivo je da je plan bio duplirati protivnika jer je očito lijeva strana Manchesteru označena kao najopasnija pa je potrebna pomoć obrambenom igraču, a lijeva strana je više slobodnija te vidimo da se na njoj kretao igrač Atletico najdublje u protivničkoj polovici.

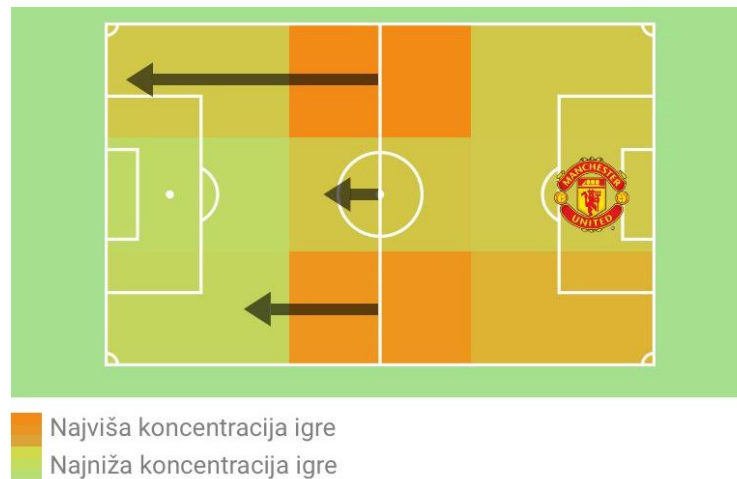
Prema vertikalnim prostorima igrališta, ali po prosječnim pozicijama igrača na terenu, zaključuje se da se momčad Diega Simeonea branila u središnjoj zoni obrane tako što je postavila dosta igrača u malom prostoru u sredini terena i po dva igrača na krilnim pozicijama. Igrači su zonski pokrivali prostor te tako nisu dozvoljavali puno prostora za odigravanje lopti u sredini terena. Prema sljedećem prikazu može se vidjeti da se najviše vremena provelo igrajući na središnjici terena te također zanimljivo je da je lopta više vremena bila pred vratima Manchester Uniteda nego pred vratima Atletico Madrida i to nam govori koliko dobro su igrači Atletica kontrolirali sami tijekom utakmice i bili kompaktni u središnjem prostoru te ne dozvoljavali protivničkoj momčadi ulazak na njihovu polovicu terena.

Slika 17. Područje igre (izvor: SofaScore)

Prema horizontalnim prostorima igrališta faza obrane je podijeljena na središnji prostor i krilni prostor. Naravno najveća opasnost dolazi iz središnjeg prostora pa zato nije ni čudo što se Atletico toliko bazirao na branjenje tog prostora s velikim brojem igrača, ali i krilni prostor je također bitan te je vidljivo kako su branili i njega. Sljedeći statistički prikaz nam govori u kojim horizontalnim prostorima igrališta Manchester United je pokušavao zaprijetiti protivniku. Vidljivo je kako je najviše pokušaja bilo s desne strane napada koji je napadao lijevu stranu obrane Atletica. Ako se samo podsjetimo prosječnih pozicija igrača provedenih

na igralištu kroz utakmicu ovaj podatak nas ne čudi zbog toga što se moglo vidjeti da je Atleticov najistureniji igrač bio na lijevoj krilnoj poziciji pa su na toj strani igrači Uniteda imali najviše prostora dok su na desnoj strani u vrlo malom prostoru najčešće stajala dva igrača i taj prostor je bio vrlo mali za odigravanje.

Slika 18. Područja napada Manchester Uniteda prema horizontalnim prostorima igrališta (izvor: SofaScore)

Postoje 3 načina igre u obrani i igrači Atletico Madrida su se odlučili za poluaktivnu obranu u ovom dvoboju. Igrali su na način da su se povukli u središnji dio terena te kada bi momčad Manchester Uniteda ušla s loptom u taj dio terena igrač najbliži protivniku koji ima loptu krenuo bi u osvajanje posjeda obranom čovjek na čovjeka. Iz statističkog podatka o osvojenim loptama dokazano je da je taj način obrane uspijevao i bio veći u korist Atletica nego kod Manchestera.

Vrsta obrane koju su odigrali igrači Madridskog Atletica je bila zonska obrana. Kod vrlo discipliniranih ekipa koje su i s intelektualnim sposobnostima jako kvalitetne ova obrana je vrlo uspješna. Ovaj način obrane se mora dugo uvježbavati jer sami trenutak pada koncentracije dovodi protivničku momčad u vrlo povoljnu situaciju za postići zgoditak. Sljedeća fotografija prikazuje kako su bili postavljeni igrači Atletica u zonskoj obrani.

Slika 19. Prikaz zonske obrane igrača Atletico Madrida na utakmici (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://www.youtube.com/watch?v=8Lc-Lv5YvD0>)

3.3. Tranzicija

Nogometna faza pod pojmom tranzicija opisuje se kao trenutak kada momčad koja ima loptu u danom trenutku je izgubi, a druga momčad osvoji i dođe u posjed. Prilikom prijelaza kada momčad osvoji loptu ona mora biti brza i krenuti u koordiniranu akciju tako da cijeli njen kolektiv bude organiziran i to kako bi se pokušalo iskoristiti protivnikovo trenutno stanje kada je momčad neorganizirana odnosno nije postavljena u obrambenu formaciju. Tranzicija može biti u oba smjera, odnosno iz obrane u napad te iz napada u obranu. Tranzicija iz obrane u napad bi bila kada momčad osvoji loptu i krene u napad, a tranzicija iz napada u obranu obrnuto, tj. kada momčad izgubi loptu odnosno posjed i mora se brzo postaviti u obrambenu formaciju. Tranzicija iz obrane u napad još se naziva i pozitivna tranzicija dok tranziciju iz napada u obranu nazivamo još i negativna tranzicija. Tijekom posljednjih nekoliko godina tranzicija je postala ključni taktički koncept u planu igre mnogih momčadi. Momčadi se fokusiraju na iskorištavanje situacija kada vrate loptu, jer je protivnička obrana u tom trenutku često neorganizirana. Primjer kako se to može koristiti u scenariju igre je kada momčadi krenu pozivati protivnike i imaju do deset igrača iza lopte koji se brane na svojoj polovici. Ova se taktika koristi tako da se, ako momčad koja se brani vrati loptu, brzina tranzicije može

iskoristiti za iskorištavanje prostora iza protivnika. Fokus pri radu na tranziciji nakon vraćanja lopte prvo bi trebao biti na donošenju odluka pojedinca koji je zadržao loptu. To može biti dugačka lopta prema suigraču koji je u prostoru, mala dodavanja jednim dodiranjem za izlazak iz uskog područja i početak napada ili to može biti samo pojedinac koji brzo ide naprijed s loptom kako bi iskoristio prostor koji je ostavila neorganizirana obrana. Sekundarni fokus trebao bi biti na tome kako tim reagira kao jedinica. Da bi tranzicija bila učinkovita, igrači moraju prepoznati priliku za napad i podržati početno kretanje tranzicije, bilo da se radi o pružanju opcija u polju za naprednog širokog igrača ili o trčanju za probijanje protivničke obrambene linije. Razvoj ove vrste prijelaza može se postići poticanjem igrača da predviđaju kada bi se lopta mogla vratiti. Igračima može biti korisno da paze na to tko je od njihovih suigrača najviši na terenu, tako da ako se lopta osvoji, onda bi se brza lopta mogla odigrati prema njima kako bi krenuli u protunapad. Igrači ne bi trebali razmišljati što će učiniti kada vrate loptu, već bi trebali znati. Trenutno u svijetu ima dosta ekipa koje odlično koriste ovu fazu igre. Neki od najpoznatijih klubova za pozitivnu tranziciju bi bili zasigurno Liverpool, Bayern Munchen, Real Madrid, PSG koji po osvojenoj lopti koriste svoje brze igrače i tako u kratkom vremenu dolaze do protivničkog gola i to u velikoj većini realiziraju pogotkom, a klubovi za negativnu tranziciju bi bili također Liverpool, Chelsea, Atletico Madrid jer po izgubljenom posjedu odmah kreću u osvajanje lopte ili brzo postavljaju u obrambenu fazu.

Na sljedećim fotografijama vidi se efikasnost pozitivne tranzicije PSG-a. Momčad je oduzela loptu na svojoj polovici u prvoj trećini terena te odličnim kontranapadom u svega nekoliko sekundi postigla pogodak. Loptu su oduzeli u 42:03 minuti susreta i nakon brzog otvaranja krilnog igrača u ovom slučaju Neymara i s njegovom brzinom brzo su došli u protivničku polovicu te su stečenu prednost od više igrača u protivničkoj polovici, loše postavljanje obrane protivnika i individualnu kvalitetu u ovoj situaciji riješili svega 15-ak sekundi od oduzete lopte i postigli pogodak. Veliku ulogu za postizanje pogotka ima i individualna kvaliteta pojedinaca pa tako ovakve efikasne tranzicije ipak se ne mogu očekivati od svih ekipa.

Slika 20. Tranzicija iz obrane u napad (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://www.youtube.com/watch?v=RJQOIPzS60w>)

Kada pričamo o negativnoj tranziciji odnosno vraćanju igrača u obrambenu formaciju nakon izgubljenog posjeda mora se istaknuti Atletico Madrid. Postoji mnogo rješenja po izgubljenoj lopti, a to su brzi povratak u svoju polovicu i postavljanje na svoje obrambene pozicije, krenuti odmah na osvajanje lopte tzv. reposjed, napraviti faul te tako momčadi priuštiti više vremena za postavljanje u obrambenu formaciju.

Slika 21. Tranzicija iz napada u obranu (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://www.thesun.co.uk/sport/football/10054037/atletico-madrid-fit-defend-lokomotiv-moscow/>)

4. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

Struktura rada sastoji se od nekoliko poglavlja u kojima je prvo istaknuta teorija nogometa, a zatim i napravljena analiza za faze nogometne igre.

Nogomet je igra koja s vremenom dodatno napreduje. Kako bi rezultat bio pozitivan potrebno je napraviti analize za čak i najmanji segment te sve to uskladiti sa novim trendovima i znanjima. Svaka nogometna igra sastoji se od tri faze, a to su faza napada, faza obrane i tranzicija koja predstavlja prijelaz iz jedne faze u drugu odnosno iz faze napada u fazu obrane i obrnuto. Kako bi se nogometnoj igri dodijelio jedinstven karakter kojem ona teži potrebno je svakoj fazi pružiti jednaku važnost te ju detaljno analizirati.

U ovom radu napravljena je analiza za sve tri faze na primjeru proizvoljno odabranih utakmica. Za fazu napada odabrana je utakmica Manchester Citya protiv Evertona. Provedenom analizom prikazani su statistički podaci utakmice i detaljnije objašnjene sve podfaze napada. Na koji način je Manchester City želio ugroziti protivnika i da li mu je to uspjelo.

Zatim, analiza faze obrane provedena je na primjeru utakmice Lige Prvaka između Atletico Madrida i Manchester Uniteda. Nakon analize ove utakmice došli smo da zaključka u kakvoj obrambenoj zoni se Atletico branio, na koji način i koji mu je bio cilj za spriječiti protivničku momčad da ne postigne pogodak i pobijedi ih.

Faza tranzicije prikazana je u dva primjera. Prvi primjer je tranzicija iz obrane u napad gdje je vidljivo koliko je efikasna bila tranzicija PSG-a, dok drugi primjer prikazuje tranziciju iz napada u obranu kod ekipe Atletico Madrida koja se u vrlo malom vremenu, s puno igrača uspjela vratiti u svoju obrambenu formaciju za svega nekoliko sekundi.

Također prema dosadašnjim istraživanjima od strane Plummera (2013) koji je analizirao akcije posjeda lopte koje su prethodile pokušaju postizanja ili postignutom pogotku možemo zaključiti da ekipe bi trebale težiti provedbi brzih napadačkih akcija iz prekida igre ili kontranapadima te upućivati udarce na vrata unutar protivničkoga kaznenog prostora uz primjenu manjeg broja dodavanja ili jednostavnih kombinacija, ali bitno je u obzir uzeti i stil i način igre pojedine ekipe. Plummer (2013) analizirao je 10 utakmica iz engleske nogometne lige (7 iz sezone 2011./2012. i 3 iz sezone 2012./2013. Promatrano je 297 napadačkih akcija završnice napada s ishodom upućivanja udarca prema vratima (32 pogotka). Podaci su

podijeljeni u 10 varijabli, 5 varijabli je analizirano primjenom Friedmanova testa s Wilcoxonovim testom. Drugih 5 varijabli je analizirano samo primjenom Wilcoxonova testa. Rezultati pokazuju da veći broj udaraca prema vratima i pogodaka dolazi iz broja dodavanja koji je jednak ili manji od 4 i ako je napad organiziran iz središnjice igrališta ili zadnje trećine ispred protivničkih vrata te da je značajno veći broj pogodaka postignut udarcima izvedenima unutar protivničkoga kaznenog prostora. Prilikom izrade rada pozivajući se na istraživanje Plummer (2013) također se može vidjeti bitna povezanost tranzicija iz obrane u napad jer sama efikasnost i brzi kontranapad daje veće šanse za postizanje pogodaka dok protivnička momčad nije postavljena na svoje obrambene pozicije što prikazuje Slika 20. Zatim, u radu su analizirane utakmice gdje je uočljivo da je većina napada organizirana iz središnjice odnosno da se u središnjem dijelu terena najviše vremena provede s loptom, a po Plummeru napad organiziran iz središnjice igrališta ili zadnje trećine je najučinkovitiji. Organizirani napad iz zadnje trećine igrališta dolazi iz presinga protivničke momčadi odnosno greške ekipe koja ima loptu u svojoj trećini igrališta, a prikaz kako izgleda jedan presing vidljiv je na Slici 11.

Barreira i suradnici (2013) su analizirali oduzimanje lopte kao pokazatelj efikasnosti u nogometu. Analizirali su ekipe koje su nastupile u polufinalu Svjetskog nogometnog prvenstva 2010. Promatrali su utjecaj oduzimanja kao sredstva igranja u fazi obrane na daljnji razvoj akcija, odnosno na igru u fazi napada. Naime, analizirali su taktička sredstva koja su se nastavljala na akcije oduzimanja te su analizirali zone igrališta u kojima je oduzimanje izvedeno i kako je utjecalo dalje na razvoj efikasnosti napada. Sve utakmice su zabilježene pomoću specijaliziranog kompjuterskog softvera. Podaci su obrađeni univarijatnom analizom varijance za jednostruka i dvostruka mjerenja (ANOVA) i regresijskom analizom. Rezultati su pokazali da je nakon oduzimanja u većini slučajeva slijedilo dodavanje lopte, nakon čega je vjerojatnost uspješnosti faze napada bila veća. Gledano sa stajališta zona igrališta, lopta je najčešće bila oduzimana u središnjoj i užoj zoni obrane, s time da je značajno veća uspješnost napada ako je lopta bila oduzeta u središnjoj zoni igrališta. Rezultati mogu pomoći trenerima u organizaciji treninga posebno usmjerenog na uigravanje defenzivnih taktičkih zadataka s ciljem poboljšanja kolektivne obrane u centralnoj zoni i središnjem prostoru i istovremeno poboljšanja pritiska na igrača s loptom, kako bi se u nastavku nakon oduzimanja lopte omogućila kvalitetnija igra u fazi napada. Prema navedenom istraživanju i statističkim podacima iz utakmica u ovom radu može se vidjeti povezanost da je lopta najviše bila oduzeta u središnjoj ili užoj zoni obrane zbog toga jer ekipe koje se brane u većini slučajeva stoje nisko u zoni obrane jer igrajući presing obranu velika je energetska potrošnja igrača i vrlo je

zahtjevno za izvoditi takvu vrstu obrane 90 minuta te također uzimajući u obzir rezultat utakmice ekipe koje imaju pozitivan rezultat odnosno vodstvo u većini slučajeva kako se utakmica odmiče kraju oni se povlače prema svojoj polovici i naravno dosta važan segment odabira igre u fazi obrane je i kvaliteta same momčadi kao i protivnik s kojim se susreće ta ista momčad.

Gledajući navedena istraživanja i sami rad može se vidjeti povezanost između njih. Sve navedeno su samo statistički pokazatelji i njihova veća vrijednost odnosno bolja statistika na papiru ne znači sami uspjeh na kraju utakmice što se moglo vidjeti iz jedne priložene utakmice u radu, ali uvelike može pomoći pri treniranju određenih situacija i napretka ekipe u nekim segmentima.

LITERATURA

1. Barišić, V. (2007). *Kineziološka analiza taktičkih sredstava u nogometnoj igri*. Doktorska disertacija, Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Barišić, V., Bašić, D. (2012). *Nogomet - skripta za praćenje nastave iz predmeta nogomet*.
3. Barreira, D., Garganta, J., Guimaraes, P., Machado, J.C. i Anguera, M.T. (2013). Ball recovery patterns as a performance indicator in elite soccer. *Journal of Sports Engineering and Technology*, 228(1), 61-72.
4. Bašić, M. (2005). *Kineziološka i antropološka analiza nogometna*. Zagreb.
5. Đapić, D. (2016.). *Primjena pomoćnih igara i igara u koridoru za usavršavanje podfaze središnjice napada u nogometu*. Diplomski rad. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
6. Erceg, M. (2022). *Analiza nogometne igre*. Materijali s predavanja, dostupno na: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1I1qigzSZMlgoXSIPa4jUDGrKQOagcmUi> [22.08.2022.]
7. ESPN (2015). 2014 World Cup final attracted 1.01 billion viewers, FIFA says. [Internet], dostupno na: <https://www.espn.com/soccer/world-cup-soccer/story/2759180/fifa-reports-101-billion-viewers-for-2014-world-cup-final> [25.08.2022.]
8. FIFA (2018). More than half the world watched record-breaking World Cup. [Internet], dostupno na: <https://www.fifa.com/tournaments/mens/worldcup/2018russia/media-releases/more-than-half-the-world-watched-record-breaking-2018-world-cup> [25.08.2022.].
9. ICC CRICKET (2021). ICC Men's T20 World Cup 2021 delivers record viewership globally. [Internet], dostupno na: <https://www.icc-cricket.com/media-releases/2368761> [25.08.2022.]
10. Jerković, S. (1986). *Relacije između antropometrijskih, dinamometrijskih i situacionomotoričkih dimenzija i uspjeha u nogometnoj igri*. Doktorska disertacija. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.
11. *Leksikon hrvatskog nogometna, Prvo prvenstvo prve hrvatske nogometne lige, 1992*.
12. Plummer, B.T. (2013). Analysis of attacking possessions leading to a goal attempt, and goal scoring patterns within men's elite soccer. *Journal of Sports Science and Medicine*, 11, 1-38.

13. SofaScore. [Internet], dostupno na: <https://www.sofascore.com/> [28.08.2022.]
14. Toplak, I. (1985). Savremeni fudbal i njegove tajne: taktika i metodika. Beograd: Fudbalski savez Jugoslavije.

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Prostorni odnosi u fazi napada (izvor: Jerković, 1986.)</i>	7
<i>Slika 2. Podfaza napada u tzv. horizontalnom odnosu (izvor: Đapić, 2016.)</i>	7
<i>Slika 3. Početne postavbe na utakmici (izvor: https://www.besoccer.com/new/man-city-v-everton-as-it-happened-1070621)</i>	9
<i>Slika 4. Statistika sa utakmice Manchester Citya i Evetona (izvor: https://www.premierleague.com/match/66456)</i>	10
<i>Slika 5. Područje igre (izvor: Sofascore)</i>	11
<i>Slika 6. Područja napada Manchester Citya prema horizontalnim prostorima igrališta (izvor: Sofascore)</i>	12
<i>Slika 7. Pozicije igrača Evertona tijekom utakmice (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice https://youtu.be/iIc4ExgcCgg)</i>	14
<i>Slika 8. Statistika sa utakmice Celtica i Barcelone (izvor: https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2009541--celtic-vs-barcelona/)</i>	15
<i>Slika 9. Prostorni odnosi u fazi obrane (izvor: Jerković, 1986.)</i>	18
<i>Slika 10. Podfaza obrane u tzv. horizontalnom odnosu (izvor: Đapić, 2016.)</i>	18
<i>Slika 11. Prikaz presing igre (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice https://anfieldindex.com/26246/liverpool-press-nullified-manchester-city.html)</i>	20
<i>Slika 12. Prikaz zonske obrane (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice https://twitter.com/coachesvoice/status/1364576313202278410?lang=fa)</i>	21
<i>Slika 13. Početne postavbe na utakmici (izvor: https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2033902--atletico-vs-man-united/)</i>	22
<i>Slika 14. Statistika sa utakmice Atletico Madrida i Manchester Uniteda (izvor: https://www.uefa.com/uefachampionsleague/match/2033902--atletico-vs-man-united/)</i>	23
<i>Slika 15. Statistički podaci pojedinih igrača (izvor: https://www.whoscored.com/)</i>	24
<i>Slika 16. prosječne pozicije igrača Atletico Madrida tijekom utakmice (izvor: Sofascore)</i>	25
<i>Slika 17. Područje igre (izvor: Sofascore)</i>	26
<i>Slika 18. Područja napada Manchester Uniteda prema horizontalnim prostorima igrališta (izvor: Sofascore)</i>	27
<i>Slika 19. Prikaz zonske obrane igrača Atletico Madrida na utakmici (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice https://www.youtube.com/watch?v=8Lc-Lv5YvD0)</i>	28
<i>Slika 20. Tranzicija iz obrane u napad (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice https://www.youtube.com/watch?v=RJQOIPzS60w)</i>	30

Slika 21. Tranzicija iz napada u obranu (izvor: Screenshot iz sažetka utakmice <https://www.thesun.co.uk/sport/football/10054037/atletico-madrid-fit-defend-lokomotiv-moscow/>)31